
DESENVOLUPAMENT I PROTECCIÓ DE L'ENTORN: SÓN ANTINÒMICS?

Maurice Casimir

De desenvolupaments compatibles amb la salvaguarda del medi, n'hi ha més d'un? La pregunta que va fer néixer el Pla Blau.

1975: Disset dels divuit països riberencs de la Mediterrània (a part Albània) i la Comunitat Econòmica Europea llancen, a Barcelona, el Pla d'Acció per a la Mediterrània (PAM).¹

Concebut primerament com un programa conjunt de protecció de l'entorn físic, el PAM es va resituar aviat en el seu autèntic context, el de la influència de les activitats humanes sobre el medi natural. Vist que aquestes activitats són indissociables de la noció de desenvolupament, es va anar desplegant una dialèctica desenvolupament-entorn, que va portar, el 1978, a preguntar-se:

“¿És possible l'existència d'un o diversos desenvolupaments per a la mar Mediterrània, compatibles amb el respecte del seu entorn?”

El Pla Blau havia nascut. Formular la qüestió en aquests termes implicava explorar no solament el futur immediat, sinó igualment el futur a mitjà, si no a llarg termini, i a globalitzar les nocions de desenvolupament i d'entorn a través de les relacions d'interdependència que lliguen els seus diversos components.

A partir del naixement del Pla Blau, es va plantejar també el problema del mètode de treball que s'havia d'adoptar per intentar de respondre a la qüestió formulada. Sobre aquest punt precís,

remetem els lectors als articles del secretari executiu permanent del Pla Blau, Michel Grenon, que figuren a la bibliografia.

Diguem simplement que, després d'haver considerat, a la primera fase, la conca mediterrània com a sistema, mereixedor com a tal d'una consideració per mitjà de la “anàlisi de sistemes”, a través d'un balanç de l'estat actual del desenvolupament i de l'entorn, el Pla Blau es dirigirà, en la segona fase, cap a l'elaboració de “panorames de futurs possibles”, intentant utilitzar, a una escala alhora reduïda (la conca) i ampliada (consideració de paràmetres socioculturals), el “mètode dels models globals”.

L'ús d'aquest mètode farà evident que alguns elements necessaris no són prou ben coneguts per integrar-los-hi tal com vénen. Per a alguns d'aquests elements, que tenen un caràcter únicament quantitatiu o estadístic, el Sistema d'Informació Mediterrani es trobarà plenament justificat. Per d'altres, serà necessària una concertació contradictòria entre especialistes mediterranis de la qüestió.

Per comprendre millor el procediment que això implica, i que serà il·lustrat per un cert nombre d'exemples, cal fer referència a aquestes ratlles de l'obra de Paul-Marc Henry *La force des faibles* (Editions Entente, 1975, pp. 32-33):

“Els diversos procediments de simulació que permeten d'establir un nombre infinit de models hipotètics contribueixen a la il·lusió perillosa que l'home pot, si no refer el món, sí repensar-lo reduint el factor de temps a un mer paràmetre entre d'altres. Es constata que els processos d'anàlisi i de decisió -que pretenen essencialment obtenir una rendibilitat òptima en un lapse de temps donat, en tot cas inferior a una generació- són totalment inacceptables per les perspectives d'una humanitat que ha d'assumir un horitzó temporal indefinit que no depèn de l'home mateix.

“En tot cas -i és aquest el missatge del món no occidental-, si l'objectiu fonamental continua sent la conservació de l'espècie humana dins del respecte dels grans equilibris ecològics, s'ha de permetre a aquesta espècie que es transformi sense intervencions excessives i destructives ajudades per factors artificials d'acceleració que no fan més que precipitar els terminis inevitables, en la il·lusió d'unes gratificacions immediates.”

Aquesta llarga citació té com a finalitat mostrar com els elements d'elaboració dels panorames hipotètics que necessiten concertació pretenen conduir aquests elements a una visió més concreta dels problemes, sense que aquesta intervenció disminueixi gens la utilitat dels esmentats panorames. Es tracta, contràriament, i sembla que

per primera vegada, d'assegurar de manera permanent uns intercanvis d'anada i tornada entre panorames hipotètics desvinculats per força del constrenyiment dels fets, i aquests mateixos fets.

Per això, el Pla Blau ha de disposar d'un suport permanent, missió confiada a MEDEAS, Centre d'Activitats Desenvolupament-Entorn a la Mediterrània. Creada en principi per garantir el suport logístic i administratiu del Pla Blau, com a participació francesa suplementària dins del Pla d'Acció per a la Mediterrània, l'Associació ha vist com se li confiava la tasca d'organitzar les manifestacions intermediterrànies, complementàries de les reflexions del Pla Blau.

Aquesta és l'ambició de les accions mediterrànies de MEDEAS, aportar de manera permanent un complement al Pla Blau, fent que es giri cap a les dures realitats quotidianes. Naturalment, això implica accions en camps extremament variats i, per què no dir-ho, *a priori* en tots els camps possibles. Com a exemples, vegeu els temes de reunions previstes, dels més sectorials als més generals:

-Coneixement, protecció i enriquiment de la plataforma continental mediterrània.

-L'enginyeria agro-alimentària a la Mediterrània, com a branca de l'enginyeria industrial.

-Clima mediterrani i recursos d'aigua.

-Rehabilitació de la part antiga de les ciutats i gestió del creixement urbà.

-Dona, família i entorn a la Mediterrània.

-Confrontació de les investigacions de les ecoteques mediterrànies.

-Són pertinents, les dades mediterrànies?

-¿És possible un diàleg permanent entre mediterrànies i periodistes?

Immediatament es veu el que cadascun d'aquests temes pot aportar als models hipotètics del Pla Blau. Cal subratllar que van sortir de les reunions celebrades en el curs de la primera fase, cosa que il·lustra aquest procés d'anada i tornada de què ja hem tractat.

És ben evident que accions com aquestes només poden trobar plena justificació si permeten a tots els països mediterranis sense exclusió participar-hi, seguint un procés de fertilització encreuada. És indispensable, doncs, que MEDEAS pugui trobar un relleu i un suport a cada país signatari de la Convenció de Barcelona.

Per vocació, el Pla Blau, i el seu fidel suport, MEDEAS, han de fer una crida com més àmplia millor a les forces vives de la Mediterrània. A partir d'ara, entre els diferents programes del Pla d'Acció per a la Mediterrània, comença a funcionar una coordinació.

Mentre el Secretariat Intercomunal de Barcelona sigui el representant del conjunt de les ciutats de la conca Mediterrània i pugui actuar en nom seu, és segur que podrà servir de relleu valuós a les activitats del Pla Blau per a aquestes ciutats. L'enumeració que acabem de fer de les accions mediterrànies mostra en efecte quantes d'aquestes -i la llista no és de cap manera exhaustiva- presenten un interès directe per als responsables de les col·lectivitats locals.

Una dinàmica mediterrània està naixent. Si té èxit en la seva missió, el Pla Blau serà una de les peces mestres d'aquesta dinàmica, oferint-li uns objectius i, per què no, una estratègia. ■

1. Vegeu *Mediterrania*, núm. 1, "Le Plan d'Action pour la Méditerranée et les villes Méditerranéennes", per Aldo Manos.

Maurice Casimir

és el director de MEDEAS-Pla Blau

BIBLIOGRAFIA

Grenon, Michel:

Un exercice de réflexion et de prospective sur l'avenir du Bassin Méditerranéen. Futuribles, abril 1982, pp. 57-70.

Pour une Communauté Méditerranéenne. La Documentation Française, núm. 446, setembre 1982, pp. 28-34.

Note pour la méthodologie pour le Plan Bleu. Document intern, MEDEAS, setembre, 1982.

Système d'information méditerranéen. Etat d'avancement, décembre 1982. Document intern, desembre, 1982.

Lit)

Canal de Corint (foto Wagons